

مردان و حقوق مالی زنان

ازدواج اگر چه خودش تصمیمی ترسناک نیست، اما اتفاقاتی که گاهی گریبان بعضی افراد پس از ازدواج را می‌گیرد، آن را در چشم دیگران به کاری ترسناک تبدیل می‌کند.

جام جم آنلاین: ازدواج اگر چه خودش تصمیمی ترسناک نیست، اما اتفاقاتی که گاهی گریبان بعضی افراد پس از ازدواج را می‌گیرد، آن را در چشم دیگران به کاری ترسناک تبدیل می‌کند.

از دست دادن آزادی‌ها یا محدود شدن‌هایی که هیچ توجیهی جز اعمال سلیقه شوهر ندارد، یکی از این ترس‌هاست، مشکلات مالی و فشارهای اقتصادی ناشی از زیربار مسوولیت نرفتن بعضی مردها هم همین‌طور. بالاگرفتن اختلافات و نرسیدن به تفاهم مشترک که تنها یک راه و آن هم طلاق را جلوی پای زوج‌ها می‌گذارد نیز یکی از چشم‌اندازهای ناخوشایند زندگی مشترک است؛ همان دغدغه‌هایی که سبب می‌شود بعضی جوان‌ها برای همیشه دست از ازدواج بشویند یا اگر وارد این وادی می‌شوند، خود را به برخی احتیاط‌های افراطی مجهز کنند.

در این میان وضعیت زنان با مردان تفاوت‌های اساسی دارد. آنها از یک‌سو به واسطه شرع و عرف محدودیت‌هایی دارند و قوانین در مقایسه با مردها حمایت‌های کمتری از آنها می‌کند و از طرف دیگر، در بیشتر مواقع استقلال مالی ندارند و تامین معیشت‌شان به حضور یک مرد وابسته است. شاید برای همین است که اغلب دختران و خانواده‌هایشان هنگام ازدواج به دستاویزهای نه‌چندان مطمئنی از جمله مهریه متوسل می‌شوند تا اگر روال زندگی مشترکشان از حالت عادی خارج شد، بتوانند به مال حاصل از مطالبه مهریه امیدوار باشند. البته این که وجود مهریه تا چه حد می‌تواند آینده زندگی زناشویی را که در ازدواج شکست خورده‌اند، تامین کند، موضوع مفصل و پیچیده‌ای است که هر کس از دید خود و به واسطه فرهنگی که در آن رشد کرده است، آن را تفسیر می‌کند، اما به هر حال مهریه جزو حقوق مالی زنان پس از ازدواج است که البته شناخته شده‌ترین این حقوق نیز به شمار می‌رود. طبق قوانین کشورمان در حوزه امور خانواده، مهریه که به آن مهرالمسمی هم گفته می‌شود، مالی است که هنگام عقد نکاح بنا بر توافق طرفین مشخص می‌شود و مرد مکلف است به محض مطالبه مهریه از سوی زن، آن را بپردازد؛ البته به شرط آن که زن وظایف همسریش را بدرستی انجام داده باشد و از سوی مرد به عدم تمکین متهم نشود.

در این میان، نکته‌ای که نباید در مورد مهریه فراموش کرد، موضوعی است که قوانین کشورمان بر آن تاکید دارد و آن این که اگر هنگام عقد برای زن مهریه تعیین نشده باشد، او مستحق دریافت مهرالمثل می‌شود یعنی مالی که برای تعیین آن به حال زن از حیث شرافت خانوادگی و سایر صفات همچنین وضعیت او نسبت به زنان مشابه و نزدیکان او و همین‌طور عرف محل توجه می‌شود.

نفقه نیز یکی دیگر از حقوق مالی زنان پس از ازدواج است که به اندازه مهریه شناخته شده است. نفقه نیز مثل مهریه به این شرط به زنان تعلق می‌گیرد که از شوهرانشان تمکین کنند یعنی مالی که مسکن، خوراک، پوشاک و وسایل زندگی در حد متعارف و متناسب با وضعیت زن را شامل می‌شود و هیچ‌گاه از گردن مردان ساقط نمی‌شود. برای همین است که اگر مردی از پرداخت نفقه به همسرش خودداری کند، زن می‌تواند الزام شوهر به پرداخت نفقه را از دادگاه درخواست کند و این مرجع قضایی، مرد را به پرداخت نفقه تعیین شده از سوی دادگاه محکوم کند. البته گاه اتفاق می‌افتد که اجرای حکم دادگاه مبنی بر محکومیت شوهر به پرداخت نفقه به دلایل مختلف ممکن نیست که در این شرایط، زن می‌تواند از دادگاه درخواست طلاق کند.

اجرت‌المثل نیز یکی دیگر از حقوق مالی زنان است که بیشتر آنها از وجود چنین حقی اطلاع ندارند و اگر روزی راه زندگی مشترکشان به طلاق رسید، آنجاست که از چنین حقی مطلع می‌شوند. اجرت‌المثل به مالی گفته می‌شود که مرد باید به همسرش به خاطر کارهایی که شرعاً به عهده او نیست، اما زن آنها را انجام می‌دهد، بپردازد.

نکته: در نکاح موقت، به زن نفقه تعلق نمی‌گیرد، مگر این که پرداخت آن شرط شده باشد. همچنین زن در نکاح موقت اجرت‌المثل و نحله نخواهد داشت

اجرت‌المثل معمولاً در حین زندگی مشترک، مطالبه یا پرداخت نمی‌شود و پای آن وقتی به میان کشیده می‌شود که مرد درخواست طلاق کند. در این شرایط زن می‌تواند قبل از صدور گواهی عدم سازش، درخواست اجرت‌المثل کند که در این صورت، دادگاه میزان آن را توسط کارشناس قوه قضاییه مشخص می‌کند و به پرداخت آن حکم می‌دهد.

نحله نیز یکی دیگر از حقوق ناشناخته زنان است؛ همان مالی که از سوی مرد به زن در صورتی که شرایط تعلق اجرت‌المثل ایام زوجیت فراهم نباشد، بخشیده می‌شود. البته نحله زمانی به زن تعلق می‌گیرد که او از ادای وظایف زوجیت امتناع نکرده باشد. میزان نحله نیز مانند اجرت‌المثل از سوی دادگاه تعیین می‌شود با این تفاوت که نیازی به ارجاع موضوع به کارشناس نیست و دادگاه میزان نحله را با

توجه به وضع مالی زوج و زحمات زوجه تعیین می‌کند. البته این حقوق تنها برای زنان در نکاح دائم تعیین شده و وضعیت زنان در ازدواج موقت، متفاوت است.

طبق قوانین امور خانواده، مهریه یکی از حقوق مالی زن در ازدواج موقت است که البته باید هنگام عقد تعیین شود وگرنه موجب بطلان عقد نکاح موقت می‌شود. این در حالی است که در نکاح موقت، به زن نفقه تعلق نمی‌گیرد، مگر این که پرداخت آن شرط شده باشد. همچنین زن در نکاح موقت اجرت‌المثل و نخله نخواهد داشت چراکه یکی از شروط پرداخت این حقوق، درخواست طلاق از طرف شوهر است؛ در حالی که بحث طلاق به هیچ وجه در نکاح موقت مطرح نیست.

اشتغال؛ حقی که اشتباه تعبیر شده

قوانین ایران، اشتغال را حق زن می‌داند اما کم نیستند زنانی که پس از ازدواج به خاطر مخالفت‌های شوهر مجبور می‌شوند دست از کار بکشند؛ کار منبع درآمد دائمی برای زن است که استقلال مالی او را به دنبال می‌آورد، اما برخی مردان به خاطر برخی افکار نادرست یا با این استدلال که بهتر است زن به امور خانه و تربیت فرزند بپردازد، مانع از ادامه کار او پس از ازدواج می‌شوند. در حالی که در هیچ یک از قوانین کشورمان این حق از زنان سلب نشده است. البته شغلی که زن انتخاب می‌کند، نباید مخالف حیثیت او، شوهر یا خانواده باشد که در این صورت، مرد می‌تواند زن را از اشتغال به چنین مشاغلی منع کند. به این ترتیب، در حالتی که شوهر به وضع اشتغال زن آگاه باشد و با رضایت کامل نسبت به این موضوع ازدواج کرده است، ولی بعدها خواستار ترک کار همسرش می‌شود، حق دارد به دادگاه شکایت کند، اما این به آن معنا نیست که دادگاه نیز حتما ادعای او را می‌پذیرد، چراکه وظیفه دادگاه آن است که به ادعا و درخواست شوهر مبنی بر این که اشتغال زن با حیثیت او یا همسرش مخالفت دارد، رسیدگی کند.

آوید طالبیان / گروه جامعه